

TELEGRAFUL ROMAN.

№ 13. ANUL VI.

СІВІІЪ 27. Мартіе. 1858.

Телеграма се одаць по еспер-
манъ: Жюа. — Президиумъ се
фаце дн Сівіі да еспедитра ес-
іеі; не асаръ ла Ч. Р. поше, аз
вані гата, прін скрісорі франкате.
адресате кьтре еспедитръ. Пре-
дизл президиуму пентрз Сівіі
есте по ан 4. фл. м. к.; сар по о
жметате де ан 2. фл. — Пентрз
челелате пьрці але Трансильваніеі

ші пентрз провинціеле дн Монар-
хизъ по ан 5. фл. сар по о ж-
метате де ан 2. фл. 30 кр. Пентрз
прінч. ші дері стріне по ан 8
9 ф. по 1/2 ан 4 фл. 30 кр. м. к. —
Искерателе се пьтескь пентрз
дн днжаса бръ кз 4. кр. шрел
кз літере мічі, пентрз а доза бръ
кз 3 кр. ші пентрз а треіа реперіе
кз 2 кр. м. к.

Деспре привіреа адевърать. дзпъ ка- реа зп Даскъл арс де а дзче дрегъто- ріа са.

Е штізт, кь зпзл ші ачелаш лъкръ дн тжпа
зпзі дуделент сеаџ а зпзі пезпн се фолосеше форт-
те деосебт; е штізт кь зпзл ші ачелаші реладіе нб-
те фі пентрз зпзл извор де възкріе, ші пентрз ал-
тзл тот ачелаші поате фі прічінъ де свнераре ші
пешлздіміре. Деосебіреа ачелаша пз тревзе кьз-
тзтъ дн сіне дн лъкръсі сеаџ реладіа віеціі, чі маі
вжртос дн пьреріле челе деосебіте, каре ле аз оа-
меніі деспре ачелаша. Кь кьт сжнт маі днведера-
те, кь кьт сжнт маі адевърате пьктели дн каре
прівеск оаменіі ла тоате, каре аз о іпфлзінцъ ас-
пра поастръ, сеаџ пі се зпзл днаінте спре форма-
реа віиторіалзі поастръ, кь атжта скімьзіре ачелаша
вор авеа дн поі ші асаръ де поі о іпфлзінцъ маі
фькьтоаре де віне, сеаџ дн контръ маі стрікь-
тоаре.

Де ачелаша пзтем ведеа, кь даторінда чеа маі
стржпкъ а отзлзі есте, де аші кьштіга ідеі ші пь-
рері лъкріте ші адевърате деспре лъкрареа ші ста-
реа ачелаша дн віандъ, пентрз кареа арс сьші жерт-
феаскь чеа маі маре парте дн пзтері ші дн тімпзл
сџъ. Ші тімпзл ші лжертфееше отзл фьръ днд-
іалъ дн кьзрідеріле ачелаша каре се пзтеск дн віан-
дъ кіетаре, сеаџ дрегъторіе. Ші деака ачелаша
есте о асфеліџ де дрегъторіе, дела а кьреіа дн-
плініре сеаџ неднплініре се лъдеште вінекьзжнтаре
сџъ стрікьчзпне, апоі кь атжта маі мзлт креште днд-
торіреа, де аші кьштіга ідеіле ші пьктели де ве-
дере челе маі адевърате деспре са.

Дрегъторіа днвдъторіалзі тіперітеі е о дрегъ-
торіе, кареа деака се днплінеште дзпъ кьзіпдъ,
адзче вінекьзжнтрїле челе маі тарі, ші дн кон-
тръ деака се днплінеште рџъ, поате авеа зртрїле
челе маі трїсте пентрз оменіте. Днвдъторіал а-
ша даръ тревзіе пегрешіт сьші пзіе днтревареа:
Каре есте пьктели де ведере чел маі адевърат,
каре сьші деа дндемзрїе челе маі тарі, ка
лжкррїле кіетрїі теле сь фіе де фолос пз пзмаі
пентрз лжте, чі ші пентрз міне? — Ачелаша вом чер-
ка а рьсвнде пе днтревареа ачелаша, ші вом по-
меніі зртрїле, каре вор провени днтр'о акьратъ
днплініре а дрегъторіеі.

Нз е нічі о дндіалъ, кь днвдъторіал днтрз
днплініреа дрегъторіеі сале тревзе сь се днток-
меаскь дзпъ ачелаша леце моралъ, каре есте правїла
овшеаскь пентрз тоате фїицелеле кьзжнтътоаре. Че
прескрїе лецеа ачелаша дналтъ се поате зшор
еспїка. Е адевър, кь а тогпзтернікьл зідиторіџ,
прін пзтереа са чеа пентрїнітъ, пз вреа сь про-
дзкь, ші пз продзче алчева, декжт ферїчіреа чеа
маі маре, кареа се поате пентрз фьпзїрїле сале.
Ші че ар пзтеа фі пентрз ом чеа маі дналт, декжт
а воі ші а лжкра дн армоніе кь преа зпзл Дзмне-
зеџ? — Німік алчева пз поштеще ачелаша дела поі
декжт а аскьлта де воіа лзі, ші де лецеа лзі. Ші
адекъ: стрџдеште, ка прін тóтъ лжкрареа ші лъ-
сареа та, сь се тот маі пьтескь ферїчіреа вре-
мелнікь ші вечнікь а деапроапелзі тџъ, ачелаша е-

сте чеа маі дналтъ деторїндъ, кареа пз свфере нічі
о скімьаре. Ші фїинокъ пьзпїнда де а лжкра дзпъ
воіа лзі D-nezeџ, се пзтеште Віртзте; аша фїе-
щекаре ом, кареле ші поате днтревінцз мїн-
теа са, есте деторїџ а фаче віртзте. Нзмаі прін сь-
вжршїреа віртздіі вор пзтеа фі оаменїі днтре сіне
ферїчіді, адзкьндзшї амінте кь възкрїе ші мзлзді-
тъ деспре Дзмнезеџ. деспре дуделентчзпне ші вь-
пзтатеа лзі, деспре тоате ковжршїрїле лзі, ші віе-
цїнд кредїнчос ші амьзрат порзпчїлор лзі, ка
аша сь креаскь ші сь спореаскь чїнстеа ші тьрї-
реа лзі пе пьтжнт. — Се паше ашадаръ ачелаша
правїл фьрзтоасъ ші днсплїдїтоаре: тьреште ть-
рїреа лзі Дзмнезеџ прін днаінтареа віртздіі ші а
ферїчірїі оменїї. Дар' фїинокъ нічі зп мьрїторїџ
пз се поате пззі, ка токма нічі одаць сь пз гре-
шаскь, ва днкъ де мзлтеорї, дн слъзчїзпнеа фї-
реї оменїї, се авате дела скопзл ачелаша; аша
депрїндереа дн вжртзте тревзіе сь фїе пентрз ом
пззїалз чеа маі сьжнтъ. Дечї пре днвдъторїал,
дн тьзвра чеа маі маре, сь пз'л днсплїдїеаскь
алт скоп, декжт прін чеа маі акьратъ днплїніре а
дрегъторїеі лзі сь спореаскь тьрїреа лзі
Дзмнезеџ пе пьтжнт ші ферїчіреа вечї-
нікь ші времелнікь а сьфлетелор че і
саџ днкредїндат. Пьктели де ведере, чел маі
адевърат, аша даръ, дн каре тревзе днвдъто-
рїал сьші прівескь дрегъторїа са есте: де а прїві
дн ачелаша зп прїлеж пентрз депрїндереа дн вжр-
тзте, ші дн днплїніреа кіетрїї сале о депрїндере
дн вжртзте. Фадъ кь ачелаша пьктели де ведере пентрз
днвдъторїџ, орї каре алтзл се поате сокотї де
пенотрївїт.

Пьререа днвдъторїалзі ачелаша, кареле дн
дрегъторїа са прівеште пзмаі зп мїжлок де аші агонї-
сі челе де ліпсъ пентрз віандъ, се поате зіче кь
тот дрегътл імморалъ. Аџ доаръ пз поштеще лецеа
моралъ, ка орї каре фантъ фолосїтоаре сь се факъ
дн дндемзл чел маі кьрат, адекъ дн ізбіре кь-
трз Дзмнезеџ ші кьтръ деапроапне? Аџ пз оскь-
деште ачелаша тоатъ пьзпїнда егїстїкь? Да, зп дн-
вдъторїџ повьзїт де зп асфелїџ де дзх, кьт пі
се паре де мїсеравїл, де пьцїп ла сьфлет, ші ро-
дзрїле лжкррїї лзі кьт сжнт де неажзпсе? Кь тотзл
алтїнтрїлеа ші алта се веде дрегъторїа днвдъто-
реаскь днтр'алт пьктели де ведере, дн сь нічі ачелаша
пз е де ажзпс, адекъ: де а прїві дн ачелаша о окьпздіе
потрївїтъ аплекьрїлор днвдъторїалзі, кареа пентрз
дндестзлїреа сімьзлзі де а фї окьпзл дї плаче.

Аплекареа ші болзл днпекьт отзлзі, де а
контрївїзі дн партешї спре лъцїреа віртздіі ші а
ферїчіреї се поате зіче кь днкъ ліпсеште пе пьтжнт.
Дела воїа кь каре се фаче вінеде сеаџ рџзл атжр-
пъ ші вьзпзтатеа сеаџ рџзтатеа лжкррїї.

Пьререа ачелаша а днвдъторїалзі пз се поате
зпрова, каре пе лжогъ тоатъ ізбіреа пентрз че е
дрепт ші зпзл, прівеште дн кіетареа са пзмаі зп
мїжлок де аші агонїсі ка днвдъторїџ чїнсте ші ть-
рїре. Ачелаша е пзмаі зп егїстїкь маі аскьпс, ші мо-
тївзл кьрат каре се чере спре віртзте, е департе де-
ла ел. Пентрз ачелаша днвдъторїал ва прїві дн кіе-
тареа са о дрегъторїе спре а фаче віртзте. Дар'

кь ачелаша днкъ пз е дестзл, ел тревзіе сь деосе-
беаскь, кь кьт ар пзтеа фаче віне дн днпрежзрїле
сале, че сь днведе, ші кьт се днведе, кьт сьші
днтокмеаскь ворба, пьртареа са, ші песте тот ві-
анда днтреасъ, спре аї пзтеа фаче пре школарїї сьї
маї зпзі ші маї дуделентї. Дешї пзмаї о віртзте
есте, адекъ ачелаша деспре кареа ам поменїт, кареа
кьзрїнде дн сіне тоате, дела челе маі мічі кьзете
пзпъ ла фантеле челе маі тарї; тотзші віртзтеа
се сокотеште а фї фелїзрїтъ кьчі ші фантеле челе
взпне пот фї фелїзрїте, каре тоате се пзтеск кь зп
кьзжнт віртзді, прекьт: ізбіреа адевързлзі, рџз-
дареа, сгаторїчіа, блжндецеле ш. а.

Даторїа днвдъторїалзі есте аші кьштіга тот
маї аджчї кьшоштінде деспре віртзділе ачелаша,
прекьт ші деспре ачелаша, кь кьнд ші дн че кіп тре-
взіе сь ле днплїнеаскь дн кіетареа са. Ші дн-
вдъторїал, кареле сь дн пьктели де ведере чел
а лъзврат, ва днплїні асфелїџ де віртзді пз пентрз
сіне, чі пентрз Дзмнезеџ ші пентрз деапроапне.
Кьнд ел дншї ва адзче дн армонїе тоате аплекьрїле
сале, шішї ва днтокмї лжкррїле сале дзпъ лецеа
моралъ: атжчї лжкрареа лзі ка днвдъторїџ ва фї
віртзте.

(Ва зрџа).

Монархїа Австриакъ. Трансильванїа.

Сївііџ 25 Мар. Кь възкрїе днтімпнїлм пьзлї-
кареа кареа, Серенїтатеа Са Прїнчїпеле Гьвернатор
Карол де Шварценберг, аз словозїт, дн фо-
лоскь днпнїтрїї економїеї рьзале ші дн цезара
поастръ. Кьзрїнелл еї е зртъторїал:

Пентрз де а гьті калеа, спре днтемїереа
шкоалелор де агрїкьлтзръ дн мареле прїнчїпат ал
Трансильванїеі, ам хотьжт де а трїміте пе спеселе
фондзлзі, адзнат дн венїтзрїле де пе лічелдіа де
вжнат, чїпчї тінерї трансїлвзвенї, спре а се квали-
фіка дн зпзл днтрє шкоалеле маі мічі пентрз агрї-
кьлтзръ, каре се авлъ дн провиндіеле де сьс але
Монархїеі.

Днтрє тінерїї стїпендіадї ачелаша, карїї аз кь-
пзтат прегьтіреа практїкь, дн зпзл дн шкоалеле де
фелїзл сьс агїнс, ші прін талантеле лор даџ пьдеж-
де де о днаінтаре маі департе, пот претїнде де а
черчета кь стїпендіал авзт о шкоалъ ші маі дналтъ
агрономїкь, пентрз де а пзтеа фї апої професорї ла
школа маі дналтъ де агрїкьлтзръ, че се ва днфїинда
дн віиторїџ дн Трансильванїа. Челаладї стїпендіадї вор
фї днвдъторї ла врео школъ маі мікь де агрїкьлтзръ,
че се ва днфїинда, сеаџ, дзпъ днпрежзрїї, се вор
лжса ла економїа са пропрїе, сеаџ вор днтра ка
днгрїжїторї ші инспекторї ла врео тошїе маі маре.

Еџ воїџ мїжлочї, ка компендіторїї карїї се вор
афла де харпїчі, аьжта маі днпгїџ сь се прїмеаскь
дн класа дн тжїџ де агрїкьлтзръ дн Getschen-Lieb-
verd дн Боемїа, сеаџ дзпъ днпрежзрїї дн
алте інстїтзте де фелїзл ачелаша, пе спеселе фон-
дзлзі сьспоменїт.

Кондїціеле пентрз прїміре сжнт зртътоареле:
а) Кьшоштінда лімбеї чертїпне, дн кареа се
пропзп днвдътзрїле — кьшоштінда лімбеї маїгаре
ші ротїпне, ка а лімбїлор дерїї поастре.

b) О вжрегъ чел педін де 16 ані.

c) Трѣп съпѣтос ші таре, адеверит прин ате-
статл докторялѣ де претъръ.

d) Адеверіреа челор де ліпсъ квоштінде шко-
ларе, каре се пропзи дн школіле нормале, прин
атестат де шкоалъ, ші адеверіндъ деспре черчета-
реа стрѣдалнікъ а школарор де ренетідіе.

e) Адеверіндъ деспре ачеса, къ компедіто-
ріал аѣ пост аплекат ші маї днаїте дн економіе,
саѣ трѣнд лжнгъ о економіе саѣ депрїнс дн лжрві
економіче потрївїт вжрстеліе сале, прекум ші деспре
вжртареа моралъ. Адеверінда съ фїе дптрїтѣ де
дрегъторіа черкзалъ.

f) Адеверіндъ деспре карактерзл ші локвінда
пърїнцилор саѣ а тѣторіор.

Маї дпколо, компедігорїі, пентръ карїі воїѣ
пѣтеа мїжлочи де а фї прїмїді дптрън асфелїѣ де
їнстїтѣ, днаїте де а фї прїмїді вор авеа де а се
свѣзне ла ексамензл прескрїс, ші прїміреа дн ін-
стїтѣ ва атърпа дела режллататлчествїа. Ла тїм-
пвл съѣ се ва фаче квопскѣт маї де апроане ком-
петенцілор тот че се атїнде де ачеста.

Кързл де дпвдѣтъръ, де регзл, е де трѣ
анї дпсъ дпвдѣтѣї ачеїа, карїі аѣ чева квоштін-
де прегътїтоаре, ші саѣ квопрїнс ші пѣлз атвочеа къ
економїа, пот абсолва кързл ші маї пайте.

Семестрл де дпвдѣтъръ дн тот анзл се дп-
чепе къ дпчептѣл лѣї Октомврие. Дпвдѣтѣї къ
стїпендіѣ вор къпѣта дн інстїтѣт мжккаре, квартал
ші дпверъкмінте дн дар; кжнд вор дптра дпсъ,
лрѣвїе съ аївъ скїтвзрїле де ліпсъ ші дозе пѣркі
де дпквдѣтїнте.

Банї де кълъторїе дпколо ші дн коаче дпкъ
лі се ва да.

Се дпделеѣе, къ каре пз се ва пѣрта віне, пз
ва арѣта сілїндъ ші спорїѣ, ачела се ва ескїде дн ін-
стїтѣт ші ва перде ші стїпендіал.

Пърїнциї саѣ тѣторїї ачеїа, карїі дореск де амї
да копїї дптро школъ де агрїкултъръ, знде съ дпве-
де дн дар, аѣ де амї аѣерне свплїчїле сале про-
вѣзѣте къ черстеле адеверінде, ла Пресїдіал Локв-
дїїндеї ч. р. де деаръ чел мѣлг пѣлз дн ^{10 Іunie}_{29 Маїѣ} а. к.

— Фїндкъ дела пѣлїкареа інстрѣкдїзней дн 28
Іан. 1858 дн прївїнда пѣртїї дрегъторїїлор де ва-
тѣ къ прїлжлї експедицілор де віте дн тареле
Прїнципат ал Трансїлванїей, ші дн прївїнда пѣртї-
рїї посесорїлор де віте ші а пѣсторїлор, саѣ фѣкѣт
скїтвзрї тарї дн тарїфа де ватѣ ші дн ордіпчїз-
нїлор пентръ вѣтї; аша саѣ дат дрегъторїїлор де
ватѣ дн Ардеал о дндрептаре позъ дн прївїнда
вітелор, кареа аре съ фїе дн локвл інстрѣкдїзней
поменїте, ші ачелеїа дн прївїнда пѣртїї лор,
фаѣ къ тот че се атїнде де лжрвл ачеста, кареа
се ва пѣлїка прїп вллетїпвл офїціал де деаръ.

Дѣлъ §. 12 ал ачестей інстрѣкдїзнї, сороквл
хотърѣт, дн каре се пот адѣче дпдѣрѣпт фѣрѣ ва-
шѣ вітеле трекѣте песте кордон дн Прїнципалеле
дѣпѣрене, сеаѣ дн България ла пѣшїне, пз есте
ертат а се прелзпці де кѣтрѣ дрегъторїїле дела ва-
тѣ маї мѣлг де патрѣ анї, сокотїндѣсе аїчі ші со-
роквл маї дїппайнте хотърѣт.

Сївїїѣ 23 Мартїе. Атѣт дптрїстареа кѣт
ші вѣкврїа продѣче дн ініма отѣвлї, кѣржнд дѣпѣ
че о квопрїнде, дндемпвл де а дпдѣртѣшї патїма
са къ ачеїа, деспре каре се свѣзне, къ компѣтї-
нїеск. Прїп дпдѣртѣшїре се мїкшорезъ дптрї-
стареа, де кѣтѣ пз се поате шерѣе де тот; іар'
вѣкврїа крешѣе, ші пѣзїеѣе кѣтрѣ перфекдїзне.

Пѣтрѣнс де адевѣрл ачестор зїсе, те грѣ-
беск а вѣ фаче квопскѣте знеле обсервдїзнї але
меле, каре аша де пѣтернїк мїаѣ стрѣзѣтѣт дн зї-
леле ачестеа ініма, свїчлжндѣо маї тот деодатъ
къ дптрїстаре шї мжгѣре, кѣт те вѣд дндем-
пвл токѣа спре рекорїреа інімей а ві ле дескоперї.

Е квопскѣт, къ дпалтл пострѣ Гѣберн, ка-
ре аѣ пѣс релїдїосїтатеа шї моралїтатеа де фндѣ-
мент ла ферїчіреа попоарѣлор сале, аѣ дпгрїжїт маї
дптжїѣ де тоате шї пентръ ачеса, ка дпвдѣтѣра
крештїнеаскѣ шї мжгѣреа свѣлетеаскѣ съ пз ліп-
сеаскѣ нїчі ачелора, карїї пентръ фѣрѣделѣї аѣ
тревѣїт съ се скоатѣ дн соціетатеа отенепаскѣ шї
съ се дїпѣ пе зн тжпн отърѣт дн дпкїсоаре. Пе
темеївл ордіпчїзнїлор маї дпалте, прївітоаре ла
ліпселе челе свѣлетеїї але арестацілор, черчетаїѣ
ашадарѣ шї еѣ дн зїлеле ачестеа де поквїндъ ло-
квл, знде се афлъ осжндїдїї де аїчі, шї те пѣтрѣн-
сеїѣ ла чеа дн тжїѣ дптраре дн каса лор де дѣре-
ре несѣзѣс, афлнд пе ачеста фоарте дпшопоратѣ
ші вѣзжнд къ о парте маре дїнтре непорочїдїї аче-
дїїа дшї траѣ реїстїнда дн пеамвл пострѣ, шї сжпт
маї къ сеамѣ тот де ачеїа, карїї токѣа акѣтѣ ар
тревѣї шї ар пѣтеа съ адѣкѣ роаделе челе маї вѣне
пентръ къ се афлъ дн чеа маї пѣтернїкѣ віртѣте
трѣнеаскѣ.

Че дѣлѣ фїзїкѣ шї моралъ есе дн пѣтереа
атжтор індївїзі ла дпкїсоаре, атжт пентръ сіпгѣратїчїї
карїї се дн де джшїї, кѣт шї пентръ пеамвл аче-
ла, де каре се дн ачеїа, кѣдет къ ва прїчепе тот
їнсѣл, каре ва кѣтета ла дрегътрїле шї даторїнде
їпнѣсе фїекѣрѣї от де патрѣ. Нѣ афлъ дечї де
ліпсъ а маї дпшїра кѣсселе, каре ла прївіреа атж-
тор Ромънї прїшї мїаѣ кѣшкѣнат о дѣрере несѣзѣс;
дпсътп дпсъ тотѣшї атжтѣ, къ о імѣлїте преа дп-
семпнатѣ де прѣпчї невіновадїї сжпт еспшї тоталей
тїкълшїї пѣмаї дн кѣсѣ, пентръ къ ле ліпсескѣ
— сжпт прїшї — ачеїа, карїї сжпт кїемадїї дела
патрѣ а грїжї де еї. —

Не сжпт квопскѣте кѣсселе, дн каре се імпо-
порезъ дн Ардеал асемїнеа локѣрї — дежосїтоа-
ре де чїпстеа фїекѣрѣї арѣкѣнат дн трѣнѣле — маї
тот къ ромънї; шїм шї ачеса, къ а дельтѣра знеле
дн кѣсселе ачестеа пз стѣ дн пѣтїнда поастрѣ:
че пѣтем дпсъ фаче спре стерпїреа рѣзлї шї спре
окоїлїреа тїкълшїей, съ фачем фрацілор!

Съ дпвдѣтѣм къ тодїї, карїї сжптем дѣрѣдїї
къ чева маї мѣлѣ прїчепере, съ дпвдѣтѣм попо-
рл дн тоате пѣтерїле: съ се фереаскѣ де реле шї
съ факѣ вѣне. Съ свѣнем ла мїк шї таре, къ
тоатѣ фапта реа поартѣ дн сіне пѣлѣдеала пе-
денсей, шї аста траѣ дѣпѣ сіне тїкълшїе пентръ
дпеперадїзнї дптрѣї. Съ шїе фїе каре, къ дпрелеле
фѣкѣте алтора п'аре де а аѣпта вѣне пентръ сіне.

Съ не лѣтѣм де модел шї де есемплѣ тѣре-
деле фапте але дпалт. пострѣ Гѣберн, шї прекум
ачеста дн демандареа Преадппѣлдатѣлї пострѣ
Дпшѣрат се стрѣдѣеѣе прїп тот мїжлоквл потрївїт
а порочї пе тодїї сѣдїдїї сѣї фѣрѣ деосевїре де пѣдїз-
не шї релїдїзне: аша съ пе сжргѣїм шї пої пентръ бї-
пеле пз пѣмаї ал челор маї де апроане де пої, чї пен-
трѣ ал тѣтѣрор фїїлор пошрїї свѣлетеїї. (Ва вѣрма).

Сївїїѣ 24 Мартїе. Зїлеле сѣїнте, прекум
сжпт ачеле але Патїмїлор шї але Дпвїерїї Домнлїї
ші Мѣлѣтїорїлїї пострѣ Іесѣ Хрїстос, се пот сер-
ва спре мѣлѣтїреа времелнїкъ шї вечнїкъ а Кре-
шїпнлїї атѣпчї, кжнд ел дптре челелалте фапте
вѣне фаче мїлостенїе центрѣ Бїсерїчї. Дн дѣхвл
ачеста крештїнеск аѣ серват дн анзл ачеста зїлеле
ачестеа сѣїнте Домнлїї Дїмїтрїе Белїо, Ма-
реле Логофѣт бїсерїческ дн цара ромѣнеаскѣ,
Барон австрїак шї Гавалер де маї мѣлѣ орді-
пѣрї, дпдѣржндѣсе а трїмїте Епїскопїей поастре о
сѣтѣ де галвїнї дпдѣртѣтѣї пе сеама зїдїндеї Бїсе-
рїчї катедрале. Нѣ ва ліпсі Архїерезл пострѣ къ
тот вїросѣл шї попорл епархїал а алерга къ рѣ-
гѣчнї кѣтрѣ свѣзнл тѣрїрей а тотпѣтернїкѣлї Dzeѣ
чержнд де аколо зѣвїреа тареллї лор Ктїгор дн
съпѣтате шї ферїчіре дедїлнѣ пѣлз ла челе маї а-
дѣлчї вѣтрѣнеѣе.

Сївїїѣ 25 Мартїе. Фоаїа попѣларѣ зпгѣреа-
скѣ дн Пеша деспре літератѣра фѣрѣмоасѣ шї де
стїпндъ дпайнтѣтоаре аша пѣмїта „Kalauz“ пе адѣ-
че дн Nr. 7, 8 шї 9 а анлїї кѣрент, пз спре пѣдїпѣ
дндестѣїре традѣчереа легендей ромжпешї „Мѣ-
рїора Флорїора“, скїдѣ де поетл пострѣ А-
лександрї, — тот одатѣ дн Nr. 7. шї дпсемпареа
традѣкѣторїлїї Áts Károly, апої шї алтѣ а Ре-
дакдїзней деспре поезїа ромжпнеаскѣ.

Домнлї традѣкѣторїѣ зїче вѣртѣтоареле:

Legenda ачеста есте вѣлеасѣ дн мѣлѣї Кар-
пѣцілор. Дн еа ва потеа жѣдека четїорїлї, дп-
кѣт се адеверѣеѣе ворѣа дпсемпнатѣлї поет шї па-
трїот Александрї, кжнд аша ворѣеѣе: ромжпнл
е поет пѣскѣт! Дпзестрат дела патрѣ къ кѣ-
детаре дпалтѣ, шї къ пент богат дн сімѣрї, тоа-
те секретеле інімїї шї варѣѣ дн пѣлѣкѣте кжпѣрї,
ші де локгѣсїте поезїї. . . . фїндкъ а четї шї
а скрїе дпкъ пз шїе.

Де се афлъ дн дор, де'л квопрїнде вѣкврїа,
орї вре'о фапѣт глорїоасѣ дн пѣне дн адмїрарѣ;
ел дшї кжпѣт дорл, дндестѣїреа — дшї кжпѣт
ероїї патрїей — шї аша ініма і сімѣтоаре, е зл
їзвор недпчетат ал дѣлчїї поезїї. —

Маї къ пз се афлъ зн че маї інтересант, де-
кѣт стѣдїл попорлїї ачествїа дн черквл кжпѣрї-
лор, фїндкъ дн ачестеа тоатѣ атрѣчереа фїрей лї,
тоате разеле ценїлїї лї се реварѣсѣ.

Тесѣзре че пз се пот прѣдїї, сжпт ачесте, але
сімѣлїї свѣлїм, але кѣдетѣрїлор дпалте, але стї-
їнделор історїче, але пѣрерїлор дескѣпѣтѣтоаре, а
дптрѣпїндерїлор стрѣвѣне, шї маї къ сеамѣ але
фѣрѣседелор орїгїналї; пентръ ачеса поезїа попора-
лѣ ромжпнеаскѣ есте зпа атаре свѣтпѣ авере, каре
мерїтѣ а фї адѣсѣ дпайнтеа лжмїї спре етернї-
сареа глорїей пѣдїзней ромжпне.

Александрї аѣ адѣсѣ поезїїле попорале але Мо-
довеї, шї але Дѣрїї ромѣнеїї ла квоштїндѣ пѣ-
вїлїкъ, дн треї томѣрї. — Кѣ прївїндъ ла България, шї
ла Ардеал дпкъ саѣ афлат пентръ кѣлечереа пое-
сілор попорале зн Александрї дн персоана бравлїлї
пострѣ патрїот, тїнерл Домн. Ат. М. Марїенескѣ,
каре акѣтѣ дн вѣрма інімоасей провокѣрї пѣлїкѣте
дн „Телеграфл роман“ къ прежѣдекареа шї оржн-
дїреа прїмїтелор вѣкѣдїї се окжпѣ. —

Тот аша шї дн партеа редакдїзнїї зпгѣрѣїї се
зїче маї дпколо:

„Домнлї Áts Károly, дн а кѣрѣї вѣпѣтате по-
седем ачеста легендѣ, аѣ комѣнїкат маї мжлѣ
балѣде, шї кѣпѣтече попорале ромжпешї шї сѣрѣшї
дн колоанеле пресей зпгѣрѣїї, ла каре комѣнїкѣрї
бравлїлї пострѣ патрїот А. М. Марїенескѣ дн фоаїа
офїціосѣ ромжпнл „Gazeta Трансїлванїей“ дн Nr. 1
анлїї кѣрент пе ларг се декларѣ; дн каре декла-
рацїзне пої дѣпѣ М. S. пѣмаї вре о кѣтѣва колоа-
не дпдѣртѣшїм:“ Домнлї Марїенескѣ се дпвѣкѣрѣ-
къ скрїїторїї зпгѣрѣїї се окжпѣ къ лімѣа шї літе-
ратѣра ромѣнеаскѣ, шї рекѣпоаште, къ Домнлї
Áts Károly къ мѣлѣ акѣратѣѣ традѣсе кѣпѣчїлї
ромжпешї. Ачеста консіпдїре фѣрѣдеаскѣ дешѣрѣ-
тѣ дн ініма ромжпїлор опорареа, шї рекѣпшїтерѣ
фаѣ къ скрїїторїї зпгѣрѣїї.“ Кѣ ачеса дпсъ са дп-
шелат он. Дн Традѣк. къ фѣрѣмоа „Мѣрїора Флорїо-
ра“ пз се дпдѣртѣшеѣе дн „Vasárnapi Ujság“ фѣрѣ
дн мїкѣда шї modesta поастрѣ Фоаїа. Провокѣрї
дн сѣжршїт Домнлї М. пе коппатрїодїї сѣї ромжпнлї
ка съ фїе шї еї къ атендїе ла літератѣра зпгѣреаскѣ
къ аша авем де а фаче, съ квоаштем знл алтѣї
пз пѣмаї фаѣа, дар шї ізіма шї свѣлѣтл. Дѣкѣ по-
де пої пз пе квоаштем, чїне пе ва квоаште? —

Тотѣ дрегѣтатеа аре Домнлї М., ачесте дѣ-
пѣчнї квопскѣдѣшї літератѣра маї ізте се вор
пропїа зпа де алтѣ, маї ізте се вор дпдѣрѣїї,

prin ori че алт легътъръ, съ квоощем да локъл попарълор депъртате маї пайте вечини пощриі.

Ачи пътем а пъ реквооще къ мълцътире адевъръл — съ зичем — ал септинделор депъсе де Домнъл Аѣс Каролу ши адоптате де опората ре- дакциъне сѣс атинсъ.

Каре дин неамхри стръине ва ши квооще ипи- ма ши талентеле ромжълѣ маї вине ка ачела, къ каре стъ ел дн легътъръ де зна миъ де апи. Челе че Интелиѣнда зпгъреаскъ, ори маї вине повлімеа преа вине ле квоощеа ши маї пайте, дар днсъ ле- аѣ ретъкът, цинд адевърата жздекатъ дн пентъши, пентръ къ интересъл материал адъсе къ сине, а цинеа попоръл постръ дн змиліре ши зигаре, тръжнд дин сѣдоареа лѣ кът де мълте фолоасе.

Акъта а къзът интересъл зплатерал; сѣдава тот днсъл пентръ сине, ши пентръ тоталитате сѣнт зп сѣкт блънд, дрепт ши апъръторіѣ.

Къзътаѣ ши вълъл де не окіи ачелора, каріи пъ ведеаѣ шисши асемеаеа феде, сѣмъзри ши тален- те, фъръ пѣмаї пълбереа чеа гроасъ рѣдиката дѣпъ сапа пѣртатъ де мълта лѣкрътоаре. —

Дестъпатъс'аѣ зрекѣле ла а поастре дѣлчи къп- тѣри попорале. —

Тот одаѣт, воим а креде — топѣтсаѣ ши гѣада де не ипиаа вечинлор, дѣпъ че ведем къдетаре ла днфрѣдѣре спре лѣкраре дн вѣа Домнълѣ!

Тот одаѣт не дндрепътм ши кътръ интелиѣнда поастръ провакжндзо ла днцелечереа жзрѣтрлор, къ попоръл постръ есте акъл реквооскът ши де алте пѣмъри де попор къ таленте фрѣтосе, ши сѣмъзри повліл.

Че есте даръ кемареа интелиѣнѣи попорълѣ а- честѣа? Че се поѣтѣше, че се аѣеапътъ дела еа фаѣъ къ интелиѣнда алтор попаръ, ши фаѣъ къ дн- сѣши попоръл сѣѣ?

Аѣ дѣрѣ еа пѣи ешиѣ дин попор? зевѣтатъсаѣ де кълѣзросъл пент ал маїчиі еї? — де парте къ рѣчеала, де парте къ пѣпъсареа! дин змѣрѣ ла фаѣъ — дин днѣперек ла лѣмпѣл! ачѣаста чере дем- нѣтатеа попорълѣ поострѣ! —

Брашов 24 Мартіе. Кътѣва къвѣнтеа- сѣпра сѣрѣтъ оареі Паштілор. Сѣрѣтъоареа Паштілор са фѣндат маї днѣѣѣ де кътръ Евреї, сѣре адъчереа аминте а кърѣдѣреї лор дн Еѣипет дин партеа днѣрѣлѣ оторжторіѣ: ши дн чеа а еширеї лор дин аѣтѣ деаръ, каре аѣ фост дн чеа дин тѣѣ лѣпъ плѣпъ де прѣмъваръ, адекъ дн сеара де 14—21 а лѣнеї Nizan (21—28 Mar- tie). Дрепт доваѣ не поате сѣрѣ кѣар пѣми- реа Пашті, че есте де ориѣне евреаскъ, ши дн- семнеазъ: кърѣдѣре. Евреї сѣрѣваѣ Паштіле дн де- къре де шапте зѣле, дн ачесте зѣле еї се адънаѣ дн корѣл, дн каре се пѣстра сѣкрѣл леѣеї, сѣр дела Солон днѣоаче дн Бѣсерѣка Іеръсалѣмълѣ. Сѣнт рѣстѣмъл ачестор сѣрѣторі лор пъ ле ера ертатъ сѣ мължпче алт пѣпѣе, фъръ пѣмаї асѣмъ, аде- къ пѣпѣе недоспѣтъ, къчи ла фѣдѣреа лор дин Еѣи- пет пъ авъсесѣрѣ тѣмъ сѣши доспѣаскъ пѣпѣле, чи фъръ сѣлѣдѣ сѣ ле еа къ сине ши недоспѣте; де ачи пѣмѣск еї Паштіле ши сѣрѣтъоареа пѣпѣе недоспѣ- те. Фѣе каре татъ де фамѣліе петречеа дн сеара чеа дин тѣѣ а Паштілор къ аї сѣи зп мѣел, пре каре дн фѣрѣеаѣ ши мължкѣ къ оасе къ тот: рѣгъчѣпѣле ши четѣреа зпор пасаѣе дин історѣа сѣжптъ да ачѣ- стѣї чѣпѣи зп карактер рѣліѣос. Паштіле ераѣ сѣр- ѣтъоареа чеа маї днсемпнатъ а Евреїлор, ши фѣнд къ дн асте зѣле се цѣнеаѣ адълѣри де попор, еа конѣрѣлѣ мълт ла десволтареа патриотѣзмълѣ ши а конѣрѣлѣлѣ. Евреї де азѣ сѣрѣеазъ дн тот локъл Паштіле пѣмаї прѣн мължкѣреа асѣмеї, ши прѣн рѣ- гъчѣпѣ.

Крѣстѣнѣи днкъ адоптаръ аѣтѣ сѣрѣтъоаре, фъръ днѣе де аї да днсемпнареа Паштілор евреѣлѣ, чи дин конѣрѣ еї о сѣрѣваръ, ши о сѣрѣвѣмъ пѣпъ азѣ

дн адъчереа аминте а днѣверѣи Мължѣторѣлѣ ши а вѣрѣнѣеї Евангѣліеї лѣї: прѣн зрѣаре Паштіле нѣ- стѣре аѣаръ де пѣмѣре пъ аѣ пѣчи о легътъръ къ Паштіле Евреїлор. Дн прѣвѣнда ашезѣрѣи тѣмълѣ пентръ сѣрѣтъоареа Паштілор саѣ леѣѣт дн ал 7-ле канон Апостолѣск: деакъ врезп Епѣскоп, ори Пре- сѣвѣтер, ори Дѣакон сѣжпта зѣ а Пасѣхеї о ва сѣвѣр- ши маї пайте де прѣмавереаскъ Ісѣмерѣ *) къ Іѣ- деїл, сѣ се катѣрѣсеаскъ. Днѣс ши днпайте де ачест канон аѣ сѣрѣвѣт Крѣстѣнѣи Паштіле, къчи пъ се поате прѣскъзпне, къ еї зѣледе челе тарѣ але па- тімѣлор, але рѣстѣпѣрѣи ши але днѣверѣи Домнълѣ пъ леар фѣ сѣнѣдѣт прѣн сѣрѣвѣторі. Деѣи не те- мѣїл ачестѣї канон Апостолѣск аѣ ашезат ши челелате Собѣаре: **) Кѣ I. сѣрѣтъоареа Пашті- лор крѣстѣнѣї сѣ се цѣпъ дѣпъ екѣвѣнокѣїл прѣ- маѣрѣи; II. ка сѣ пъ се днѣжмѣле Паштіле крѣдѣ- нешѣ днѣрѣзна зѣ къ але Евреїлор; III. ка сѣ се факъ дѣпъ чеа дин тѣѣ лѣпъ плѣпъ, каре ва фѣ дѣпъ Екѣвѣнокѣїл прѣмѣверѣи; ши IV. ка сѣ се цѣпъ Па- щѣле дн Дѣмѣнека, че зрѣеазъ дѣпъ чеа дин тѣѣ лѣпъ плѣпъ. Деѣи ка сѣ пъ се днѣжмѣле врео грѣ- шалъ дн времеа цѣперѣи Паштілор, Сѣнѣдѣї Пѣрѣнѣї аѣ днѣокѣмѣт Дрептарѣл чѣл пентръ Пасѣа, прѣкѣм есте ачела къпоскът днѣеовѣше, дѣпъ каре апої преа лесне се цѣї ши зѣледе сѣрѣвѣторілор мѣшкътоаре.

Сѣрѣвѣторѣе Паштілор сѣнт дн дѣферѣтеле цѣрѣ лѣкѣїте де Ромжлѣ, легате къ дѣферѣте датѣне; оаре пъ ар фѣ де фолос, дакъ сѣар аѣла зп вѣрѣват ал наѣїзпѣї поастре, каре сѣ се окъпѣ къ кълѣе- реа ши черчетареа ориѣнеї ачестор датѣне? Пѣвлѣ- кареа зпѣї атаре оп поате къ неар дескѣперѣ тесаѣ- ре, че азѣ зак дн сѣнъл дѣферѣтелор попаре ромъ- не, фъръ ка пої сѣ вѣсѣмъ тѣкар де еле; дин ачесте поате къ ам пѣтеа конѣїде ла іпѣлѣнѣа че аѣ авъ- то аѣпра Ромжлор цѣрѣле, дн каре локѣсек, по- пареле вечѣне, ши градъл де кълѣтѣръ моралъ ши інтелекѣталъ ал ачестора.

Еар деспре оаѣле челе рошѣї дела Пашті сѣнт фѣлѣрѣте пѣрѣрѣї, пої цѣпѣм къ Паїсѣе ал Газѣї, кареле не темѣїл векѣлор преданѣсѣрѣї зѣче: къ, кънд аѣ зѣс Евреїї кътръ Пѣлат: „Сѣжптеле лѣї аѣспра нѣ- стѣрѣ ши аѣспра фѣлор пострѣї“ днѣдатъ саѣ рошѣїт тѣ- те лѣкрѣрѣле, че аѣеа Евреїї прѣн каселе лор, ши прѣн зрѣаре ши оаѣле днкъ. Спре поменѣреа мѣнъзпѣї рошѣїм ши пої оаѣле ла зѣоа Днѣверѣї.

П. П.

Бълград 15 Мартіе. (Зрѣаре). Ка оа- мен ѣвѣмъ деосѣвѣте трѣвѣнѣде ши даторѣїде. А іѣвѣї пре Дѣмъкезѣї ва сѣ зѣкъ аї пѣзѣї порѣчѣле, дн каре нѣ се сѣзпне априат, ка сѣ іѣвѣїм пре деапроапеле постръ, де зпде іаръ пѣтем ведеа, къ пре пої не облігъ зпеле даторѣнѣде пентръ семѣнѣї пострѣї. — Ачѣаста даторѣнѣдъ нѣ о імпъне ши леѣеа пѣзѣреї прѣн чеа маї сѣмпъл, ши катѣгорѣкъ демъж- даре, ши адека: че цѣе пѣцѣї плаче алѣїа пъ фѣче, каре нѣ саѣ дѣктат поате доаръ къ мълт маї пайте деѣжт че сѣр фѣї погорѣжт омаї лѣї Дѣмъкезѣї Моїсѣї, дин Мънтеле Сѣпѣї къ табеле леѣїї. Че сѣмпъл по- рѣпкъ ши зшоаръ де а о пѣтеа днпѣїнѣї: пагъѣ дн- сѣ ши дѣрѣре, къ оаменѣї саѣ аѣѣтѣт аша та- ре дела ачѣастъ леѣе фѣреаскъ, прѣѣтерѣнд дн ло- къї егѣїстѣл, интересъл прѣват ши сѣмѣцѣа. Де- пѣртареа дела леѣїле пѣзѣреї, каре сѣнт екѣвоаче къ челеа але лѣї Дѣмъкезѣї, днѣоїала деспре вѣї- торѣїѣ, не днѣкрѣдѣреа къ фапта вѣпъ се рѣспѣлѣ- ште, ши ачѣа спѣранѣдъ грѣшѣтѣ, вѣ пѣкѣтѣл рѣжп- не непѣдепсѣїт, аѣ десѣїнѣдат армонѣа, аѣ есѣлат фъръ кърѣдѣре аторѣа фрѣѣеаскъ днѣтре ом ши ом, аѣ проѣсѣ дн лѣме імпѣлѣдѣї ши днѣмѣлѣторѣї, аѣ а-

*) Екѣвѣнокѣїл.

**) Сов. IV. екѣм. — Сов. Ант. — Леѣд. Карѣтар.

шезат дн локъл вѣрѣгѣдѣї вѣдѣїл, дн локъл къвѣ- інѣїї мълдрѣа, зпмължнд пѣмължпѣл къ фъръ де леѣї.

Мълдрѣа апої днѣѣнекъ мѣнѣеа оаменѣлор, ва сѣ пѣмаї поаѣт къвоаште, къ къ тоѣїї сѣжпт фѣї зпѣїа ши ачѣлѣїамѣї Пѣрѣнѣте, карѣї аѣ зна ши ачѣеаши де- стѣнѣїе. — Мълдрѣа фѣкъ пре ом ашѣї вѣта къ ори къжт сѣр днѣлѣа ка зп вало н дешѣрт, ел тотъшѣї пъ е нѣчи маї мълт нѣчи маї пѣцѣн деѣжт пѣмаї „ом.“ —

Омъл маї департе есте дела пѣзѣра са аѣт- фѣлѣї конѣстрѣат, днкът сѣнър пѣмаї дела сѣне пѣшѣї поате днѣпъка трѣвѣнѣде леале, ел аре не мѣжлѣчѣїт трѣвѣнѣде де аѣжторѣї дин аѣаръ — каре аѣжторѣї пѣмаї дн соѣїетатеа отѣнеаскъ, ши пѣмаї іаръ прѣн аѣжторѣї рѣчѣпѣрок о поате аѣла. — Фѣлосѣфъл Фѣх- те зѣче: „Омъл пѣмаї прѣн оаменѣї поате фѣї ом.“ — Нѣ пѣмаї порѣпкъ лѣї D-nezeї ши а пѣзѣреї, чи дн- сѣшѣї кѣар неѣмѣрателе поастре трѣвѣнѣде днкъ не араѣтъ деѣѣл, къ пої ка оаменѣї ачи дн лѣме а- вѣм маї мълте даторѣнѣде зпъл кътръ алѣл. А іѣвѣї, а стѣма пре тот омъл, фѣе ачѣла Европѣан саѣ А- фрѣїкан, фѣе Montenegroїн, Черкасѣан саѣ Indian, не есте зѣсѣїѣ стѣрѣпѣсѣ даторѣїе; днѣтрачѣеа, де оаре че рѣлѣѣїїе отълѣї атѣт челе дин аѣаръ, кът ши чѣле дин лѣзпѣтръ сѣнт маї стѣрѣпѣсѣ легате ши аша зѣкѣнд конѣїте къ челе але пѣчѣїзпѣї сѣле, зрѣеазъ, къ вѣїнд конѣїсе ла мѣжлѣк, авѣм кътръ пѣчѣїзпѣе зпеле дато- рѣнѣде карѣїнале, че сѣзѣмълѣ вѣне къ ачеле че леаѣ фѣїї кътръ Маїка са. — Де сѣнт демнѣї фѣїї чеї рѣї ши неаскълѣтѣторѣї де Пѣрѣнѣї, де оѣжнда лѣї Dzeї, апої че вор фѣї демнѣї ачѣїа, карѣї днѣтръ нѣмѣк соко- тѣнд интереселе наѣїонале, къѣетъ а трѣї пѣмаї сѣре ашѣї днѣдѣѣлѣї неѣѣїоаселе лор поѣте? — Че вор фѣї апої днкъ демнѣї ачѣїа не мължѣшѣїторѣї, карѣї арѣп- къ къ тот дѣспѣрѣѣл къ пѣѣтрѣї аѣспра зпѣїї маїче, че іѣѣ хрѣнѣїт ла пѣпѣл сѣѣ, фѣрѣндѣї ка лѣмѣна окѣ- лѣї, де тоате калѣмѣїѣїлѣ лѣмѣшѣї ши вѣскѣлеле тѣмълѣї! Тот, чѣла че аре дн пѣпѣл сѣѣ зп сѣмъдѣї змап, ши прѣчѣеѣ къ сѣжптеле лѣї пъ і саѣ прѣѣѣ- кът днкъ дн апъ, пѣшѣї тѣпа пре пѣпт, къѣете ла лѣп- сѣле челе тарѣ, ла трѣвѣнѣде челе мълте але пѣ- чѣїзпѣї сѣле, — ши ва къвоаште пѣмаї деѣжт, къ да- торѣнѣде лѣї кътръ ачѣаста сѣнт челе маї днпѣл- те, челе маї сѣїпѣте. —

Дин чѣле прѣзѣсе поате къвоаште ориѣне, къ пої сѣпѣтем департе де пѣрѣреа ачѣелора, карѣї крѣд, къ пѣмаї атѣпѣї днѣї пот маїѣѣста сѣмъїмѣн- ле лор наѣїонале, дакъ се арѣтѣ къ дѣшѣмъїе къ- тръ алте попаре. Че капрѣїд, че пѣрѣрѣї грѣшѣте, че інѣмъ реа доведѣск ачѣїа, карѣї крѣд къ пѣмаї сѣвѣжѣнд алте попаре, деспѣїндѣле де тот че аѣ маї сѣжпн ши маї сѣжпн: де лѣмъѣ, рѣліѣїе, да- тѣнѣї ш. алт. пот ашѣї гаранѣїза днпѣїнтареа наѣїоналъ, ши че зрѣтѣрѣї поате аѣеа о аша сѣлъ апѣѣѣтоаре ши пѣдъшѣїтоаре де сѣїрѣїт?

Че пот аѣѣпта аѣтѣлѣїѣ де оаменѣї, карѣї дн с- салтареа лор ар дорѣї, ка тоате дн лѣме сѣ се прѣѣѣкъ днѣрѣзп елемент стѣрѣїн? Че пот алѣа, де- кът ка ши лор мължп поїмъпѣе сѣ ле пѣлѣеаскъ ал- цѣїї тот къ асемеаеа тѣсѣрѣ, къ зрѣ, деспреѣї ши зрѣїе. Прѣверѣл рѣмъпѣск зѣче: „нѣчи о фаѣтѣ фѣ- рѣ платъ.“ Сѣмъїмѣнтеле чѣле кърат наѣїонале сѣнт къ тотъл алтеле, еле сѣнт къратѣ, де тоате прѣ- жѣѣѣеде, днѣтрачѣеа сѣнт тарѣїї не мѣшѣкѣте, сѣнт солѣде, че пъ трѣк нѣчи кънд прѣсте тарѣїїлѣ къ- вѣїнѣдеї. — Каре сѣмъїмѣнтѣе кърат наѣїонале ле пѣ- тем днѣс арѣта днпѣїнтѣеа лѣмѣїї пѣмаї прѣн фаѣте, къчи фаѣтеле пѣмаї не пот карактерѣка, еле не вѣ- деѣск днпѣїнтѣеа лѣї Dzeї, ачѣлеа пѣмаї не пот клѣ- сѣїка ши днпѣїнтѣеа оаменѣлор, ка сѣ не поаѣт къ- воаште, че ши чѣне сѣпѣтем?

Дн задар пѣмаї вои есѣрѣїма къвѣїте фрѣтѣо- се, дакъ кънд вѣне времеа а не да сокѣтеала дн фаѣтѣ форѣмът зп „їнѣїїтѣт де сѣрѣїї ши де мълѣї“ —

Журналистика кэ исторія ші фолло-селе еі.

Къжптял журнал е франчес ші днсемнеазъ Ziopari; скопел дї есте а пвэлика кжт се поате маі кържнд тот феліа де постъді ші евенimente, спре а шхра комзпнїкїзїнеа чївїл ші а инфлїнда аспра опїнїзней пвэліче. Дн днделесял дїп зрмъ журналеле сжнт о invenționе prodъсъ де днпїнтареа ші черїнделе чївїлїсацізней, каре прїп афлареа тїпарїзлї шї реглареа постелор шї вѣ къштїгат аспра пвэлікзлї о инфлїндъ де чеа маі маре импортанцъ. Ачест инстїтзт дн афлм днкъ ла Romanї; кьчї аша пзмїтоле „Acta publica“ сжплїнеаѣ п'атнчї локъл журналелор поастре овіціоасе де азї: ачесте кжпрїндеаѣ пе лжпгъ алге атнхнте кж деосебїре днтъмплърї а ле фамиліеї днтърътештї, прекжт паштерї, торджї, фестївїтїдї де днгрончїзїнї, кълторїї ш. а.; пе лжпгъ астеа се окжпаѣ шї кж пвэлікареа ordїнїзїнїлор днтърътештї, а decїderїлор сенатзлї, оръдїзїлор, апърърїлор etc. I. Чесар порзпчї, ка асте „Acte“ сѣ се пвэліче дн тоте зїделе, че се паре а фї кореспонс кж атжт маі таре жърстърїлор де атнчї, кьчї пждїп днпнте де ачеста днчетасеръ кж тотгял аша пзмїтоле „Annales Maximї“, каре се окжпаѣ кж пвэлікареа пжмаї а челор маї ponderoасе евенimente, кжнд дїп контръ Actele кжпрїндеаѣ тот фелїа де постъді, ба кїар штірї мїнчїоасе, прекжт: опосїдїнї дн сенат ш. а. Лїпса тоталъ де рътъшїде орідїнале а ачестор фой не днгрєзїазъ фортє тарє дескрїереа лор маї де нуроане, токмаї аша де пждїп пжтем фї кжпоскждї шї кж Редакцізїнеа лор. Пе тїмпял Рєпвэлічеї ераѣ Ченсорїї шї Edїлії днсърчїнадї кж кондзчереа аша пзмїтелор „Tabulae publicae“, шї поате кжмкъ тот ачестїа днгрїжеаѣ прїп скрїиторїї лор сѣ алге персоане акомодате шї де редїгареа журналелор, се днделече кжмкъ джпъ оарє каре програшъ прескрїсѣ де гжверн. Сжнт Чесарї е де крєзжт, кжмкъ шєфїї вїстїерїеї статзлї ераѣ днсърчїнадї шї кж пвэлікареа журналелор, ла каре фїреште кжмкъ ле сервеаѣ де ажзторїѣ о сжмъ де амплїаці сжвалтернї. Дндатъ че скрїереа знеї асфел де фой ера термїнатъ, ачеста се афїцеа сеаѣ лїпїа дн зпжл дїнтре пїаделе пвэліче, знде пжтеа фї де орї чїне четїтъ шї деконїатъ. Скрїиторї анжте, шї алге персоане прївате дшї авеаѣ авонадїї лор прїп капїталъ шї провинчїї, жърора апої ле трїметеаѣ копїле. Ачесте журналє сеаѣ Acte се пар а шї фї афлат перїреа лор кж мжтареа капїталєї ла Константїнопол, кьчї дндатъ джпъ ачеста тоате штірїле моментоасе се пвэлікаѣ дн провинчїї прїп комїсарї денжмїдї пжмаї анжмо пентрѣ ачест скоп.

Джпъ о пазсѣ фортє днделзпгъ афлм пе ла тїжлокъл секолзлї ал 16-еа дн Венеціа зп асеме-неа инстїтзт. Гжвернжл Рєпвэлічеї, днкжрат п'атнчї дн рьзвоїѣ кж Тжрчїї, пвэліка дїп кжнд дн кжнд прїп фойде скрїсе (notizie scritte) зпеле дїнтре евенїментеле рьзвоїзлї; асте штірї се пжтеаѣ четї дн локжрї пвэліче, дар дпсѣ пжмаї пе лжпгъ денп-перєа знеї монете, че се пжїнеа „gazeta.“ Де ла ачестъ монетъ дшї прїїмїръ маї тьрзїѣ журналеле Італїеї шї чева маї днкоаче але Франціеї пжїреа (gazette). О колекцізїне днсемнатъ а ачестор фой се афл дн бїбліотека лї Magliabechi дн Флоренца. Полїтика гжвернжлї венедїан фж атжт де кон-трарїе лждїрєї шї крештерєї ачестїї инстїтзт ал комзпнїкїзїнеї полїтїче, днкжт тьрзїѣ джпъ афлареа тїпарїзлї, дн рєпвэлікъ пж vedem алге журналє фър' пжмаї скрїсе; дндатъ дпсѣ че тїпърїреа ачестора фж ертатъ, еле се днтъръдеск дїп Венеціа песте тоатъ чеалатъ Европъ. Кжм днчєпзръ а се пвэліка журналє прїп маї мжлте четъдї а ле Італїеї, дндатъ днвїе шї сжспїцізїл аспрїрлє; Папа Грїго-

рїе ал XIII дете дн анжл 1580 кїар о Бжлъ дн контра журналїстїлор, карїї атнчї се пжтеаѣ „menanti“ шї пе карїї ел прїнтр'о жжкьрїе а къжптялї дї пжтеште „minantes“ (амерїнджторї.) Дн тїмпїї маї де кържнд днпїнтъ журналїстика Італїеї фортє тарє, фъръ дпсѣ ка ачеста сѣ фї ажжнс ла оарєкарє днсемпътате полїтїкъ, кьчї еа са мжлджмїт пжмаї кж пвэлікареа естрателор дїп журналеле стрїле.

Асемеенеа афлм шї дн Церманїа пе ла днчєпзтжл секолзлї ал 16-еа оарєш карє журналє, карє дпсѣ пжпъ кам пєла анжл 1800 се пар а пж'шї пре авеа тарє днсемпътате. Сжнт гжвернжл франчес нїчї зпжл дїп журналеле Церманїеї пж шїаѣ пжтжт афла independїнда, чї маї тоате пар' а фї фїгжрат ка ехо ал журналелор франчесє; пжмаї кам дела анжл 1830 днкоаче саѣ рїдїкат журналеле церманє ла зп град ал перфекцізїнеї, днкжт азї дїп конкжрїнда кж чєле маї рєпжмїте журналє а ле контїнентзлї. — Дн нїчї зп стат ал Европєї дпсѣ, пж саѣ рїдїкат журналеле ла ачєа днсемпътате ка дн Англіа. Прїмжл журнал енглез „The english Mercurio“ са фндат дн анжл 1588 дїп порзпка днделєнтзлї Burleigh, пе кжнд Англіа ера амерїндатъ де арматєа Спанїеї, дндатъ дпсѣ че трєкж перїколжл, днчетъ шї есїстїнда ачестїї журнал. Дар пж мжл джпъ ачєаста ешїръ ла мж-мїпъ маї мжлте фой periodїche, анжте: „Mercurio“ „Corante“ „Gazette“ „Diurnal“ ш. а. Маї фїекарє журнал дн Англіа, дшї арє оарєкарє колоарє полїтїкъ; зпеле сжнт де партїда вїгїштілор, алтеле де партїда торїштілор, шї еар алтеле апъръ партїделе радїкалїлор, а рєпвэліканїлор шї алтор асемеенеа. Интересжл журналїстїчеї са лждїт шї аспра тьтжлор колонїлор енглезє; аша се афл дн Калкжта 26 журналє, дїнтре карє 9 есѣ дн лїмба индостанъ; се афл маї днколо дн Кантон, дн Макао, дн Хонг-Конг etc. Дн колонїле австралїче ешаѣ днкъ дн анжл 1845 треїзечї фой periodїче, ал кьрор пжмъ са сжїт тарє дн анїї дїп зр-мъ; аша се афл журналє дн Zelandїа, дн Canada де сжс шї жос, дн Фжландїа, Бермжда, Іамаїка, Барбадос, Гїнеа ш. а. Де ачї се vede, кжмкъ нїсвоареле ачестор церї пж се пар а фї атжт де варварє, джпъ кжм ле кам сокотїм пої, прїп зр-маре ар фї бїне, де пж пе ам зрєа ескжса сльвїч-неа кж варварїзмжл алтор попарє, чї пе ам сїлі дїп тоате пжтерїле, а ажжпче кжт се поате маї кържнд ла оарє карє перфекцізїне моралъ шї лїтерарїе, спре а пжтеа цїнеа шї пої конкжрїнда кж алге попарє кжлте.

Журналистика енглезъ есте чеа маї днсемнатъ шї маї лждїт дн Европа, дар еа пж се ва пжтеа рїдїка нїчї одатъ ла ачєа инфлїндъ, ла карє саѣ рї-оїкат журналеле амерїканє. Журналеле дн нїчї о партє а лжмєї пж аѣ ачєл дрепт пєдъръмжрїт де а се аместєка дн тоате трєвїле полїтїче шї прївате, шї прїп ачєаста а predomїна опїнїзїнеа пвэлікъ, ка дн Амерїка; зп ораш кж 20,000 лжкжторї, карє дн Англіа де азїа ар авеа 1—2 журналє, дн Амерїка арє 5—6. Нжмържл тьтжлор фойлор, че саѣ вжнджт дн анжл 1837 дн Мареа-Брїтанїє фак 47,248,000, іар дн Амерїка а трєкжт пестє 120 мїліоанє. Сжспїнєреа зпжї пжмър аша тарє де журналє е дн Амерїка посїбїлъ пжмаї прїп тареле интерес полїтїк шї пємърїнїта ефїпътате а тьтжлор ачестор фой periodїche. Кж тоате ачестєа прєса а-мерїканъ днкъ пж шїаї къштїгат зп характер demn де респект, кьчї зра партїделор пж кьрдж опоарєа шї мерїтеле нїчї знеї персоанє, еа днтрєвїндєазъ мїнчїзїна шї каломнїа дн градъл чел маї дналт. Дн Амерїка пж есте вр'жн вьрбат тарє, морал шї респектабїл, пе карє прєса сѣ пж се фї сїліт а'л дєрпада дн опїнїзїнеа пвэлікъ, ал днпєгрї ка вжпжъ-

торїї шї мїшєл. Декжт пжкателе дн контра моралїтїдєї дпсѣ, сжнт маї марї пжкателе дн контра гжстзлї естетїк, че есте чеа маї прїнчїпалъ патъ а журналелор амерїканє. Кж тоате ачестєа зпеле дїнтр'ачестє журналє шаѣ окопат дн тїмпїї маї пої о посїдїне маї солїдъ шї маї повїлъ, де кжнд кон-дзчереа ечєстора с'аѣ днрєдїнджт зпор вьрвадї а-дєвжрат кжлї шї лїберї де manїа partїсанъ.

Журналистика Франціеї ш'а авжт чеа маї тарє есїндєре шї инфлїндъ сжнт тїмпял рєволжцізїнеї, пєкжнд ачєаста сервеа де армъ а партїделор дн рєсєлєл лор полїтїк. Де шї журналїстика ачестїї стат се парє а фї перджт джпъ рєставрацізїне инфлїнджшї авжтъ, тотгждї о vedem джпъ анжл 1848 рї-дїкжнджсє кж позъ пжтерї аспра орїзонзлїї Европєї, шї кж деосебїре дела днчєперєа рьсвоїзлї рьсо-тжрк жжкжнд прїма ролъ пе счєна полїтїкъ, фъръ дпсѣ де аї пжтеа аскрїє о солїдїтате абсолжтъ, шї фъръ а о пжтеа абсолва де зрїчїосжл карактер дїк-таторїѣ.

Журналеле Оландєї ераѣ ла днчєпзтжл лорѣ консїдерате днтре чєле маї бжне, кьчї еле прїп дн-тїнсжл комєрцї тарїн ал рєпвэлічеї се афлаѣ дн старє а пвэліка дїп прїма мжлъ чєле маї позъ штірї дїп цєрїле депъртате. Ачестє журналє ешаѣ ла днчєпзтжл лор маї тоате дн лїмба оландєсѣ, кж-прїндеаѣ пждїнї артїкжлї полїтїчї, чї маї кж сеамъ штірї комєрчїале, маї тьрзїѣ зпеле дїп еле адоп-таръ лїмба франчесъ шї де атнчї шїаѣ кам перджт сжвїєктївїтєа, кьчї о партє дїп чєле маї бжне жур-нале оландєзе сжнт сжспїнжте кж банї зпор гжвернє стрїне.

Дн тарєле стат ал Ржсїєї, че арє 70 мїліоанє лжкжторї, се афлаѣ дн анжл 1846 пжмаї 62 скрїєрї periodїche, карє ешаѣ дн 12 лїмбї. Прекжт кжлжра Ржсїєї, аша шї прєса еї periodїкъ дшї тра-цє матєрїалжл маї кж сеамъ дїп цєрїле стрїне, де шї дн анїї дїп зрмъ артїколїї орідїналї се пар а се фї днмжлджїт тарє. Прогрєсївїл полїтїкъ а чєнтралї-сїдїзїнеї шї а авжт шї ачї инфлїнда са, дн зрма кьрїїа Петєрсбьргжл а дєвенїт чєнтржл лїтерарїѣ ал имперїзлї, де знде ес шї се лждєск чєле маї мжлте днтрєпрїндєрї; дпсѣ ачєст журналїстї ал Мєтropolєї дшї арє чел пждїп фїлїалєлє салє шї прїп чєле маї депъртате провинчїї але имперїзлї. Чєле маї днсемпнате фой periodїche але Ржсїєї сьдт пжпъ азї журналеле гжвернжлї.

Журналистика греакъ е фїреште де орідїне позъ, еа се dateазъ дїп тїмпял рьсвоаїелор пєнтрѣ єлї-берарєа Грєчїєї, карє рьсвоає аѣ prodъс чєле дїп-тжїѣ журналє полїтїче, скрїсе дн лїмба неогрє-къ. Опїнїзїнеа пвэлікъ е дн прївїнда журналїстїчеї грєче фортє инфаворабїле, кьчї де шї еа рєкжн-щє, кжмкъ асѣ прєсѣ дндатъ ла днчєпзтжл еї са рїдїкат пестє сєрвїлізмжл патїмїлор попоржлї шї ал партїделор; шї де шї дела еа ка кондзкьтоарєа зпжї попор кьзжт дн прївїнда моралъ, полїтїкъ шї интелектзлжл, пж пжтеа аштєпта, ка еа сѣ devїє deo-датъ пжртътоарєа идеїлор пжрїфїкатє, тотжшї пжї поате ерта, кьчї еа джпъ зп днчєпзт атжт де фа-ворабїл с'а пжтжт днтр'жн тїмп аша де сжкжрт прє-фачє дн кжмжл лжптеї зпжї дєжосїторїѣ egoїст шї а патїмїлор тьтжлор партїделор. Доваѣ, кжм кж зп попор фъръ адевжратъ кжлжръ моралъ шї ин-телектзлжл се поате аневоїє рїдїка дїп пороїжл, дн карє л'аѣ аржпкат вїжєлїлє зпор секолї днтрєї! Прїп сїлїнда шї прогрєсївїл прїнчїп дпсѣ ал Рєдє-лїї де азї, саѣ фькжт шї дн прївїнда прєсєї мжлте днвжпжтждїрї, шї е спєрандж, кжмкъ ачєст Рєдє а-дєвжрат патрїотїк ва рєкжштїга журналїстїчеї ин-флїнджї шї солїдїтатєаї вєрджжт. (Ва зрма).